

Önkénytelenül fölmerül az a kérdés, hogy vajjon az ugor hangzóváltakozás nem hasonló okra vezetendő-e vissza, vagy más szóval, az ugor nyelvek mai kötött hangsúlyát nem szabad hangsúly előzte-e meg. Majd ha gazdagabb vogul anyag birtokában leszünk, s az Árpád-kori magyar helyesírás és kiejtés néhány függő kérdése véglegesen tisztázva lesz, talán eldönthetjük e kérdést: addig is, indogermán és román analógiákra támaszkodva, hajlandók volnánk eleve is igenlő választ adni.

A VERNER-féle törvény fölfödése az indogermán nyelvészet történetében egy termékenyebb korszak kezdetét jelzi. Reméljük, hogy a mi tudományunkban is így lesz. SEFÄLÄ EMILÉ a kezdeményezésnek, az eszme fölvetésének érdeme, de KARJALAINENNAK is nagy hálával tartozunk, hogy az ugor vokalizmus e legfontosabb problémáját — kétségkívül sok munka, sok szenvedés árán — egy lépéssel közelebb vitte a megoldáshoz.

GOMBOCZ ZOLTÁN.

Az *ország* > szerb-horv. *rusag* szóról. Tudvalevő dolog, hogy a HB.-ben *uruzag* = ország, s hogy a szerb-horv.-ban *rusag* = ország, staat, provinz, region. Ezt a szerb-horv. *rusag*-ot MUNKÁCSI az *uruzag*-ból a kezdő magánhangzó elveszésével magyarázta (NyK. 17: 69), SZINNYEI pedig azt hiszi (NyK. 27: 256), hogy a szerb-horvátban a *Magyar-oruzság, *Horvát-oruzság szavakat a szerb-horv. o-végű összetételek analógiájára tagolták (v. ö. *kolo-voz*, *kolo-vrat*, *glavo-bolja* stb.) s ezek alapján vonták el a *rusag* szót. E két magyarázattal szemben áll ASBÓTHÉ, a ki ezt írja: «Nem volna éppen lehetetlen a horv.-szerb *rusag* alakot egy magyar *urszag*-ból (a Schlägli szójegyzékben 5-ször találunk *vrzagot* 10 *orzag* mellett) magyarázni... tényleg nem tudok hirtelenében egy *ur*: *ru* változásra példát felhozni.» (NyK. 26: 458). Nézetem szerint ASBÓTH magyarázata a helyes: 1. *Uruzag* alakból *urzag (= *urszag* vagy *orszag*)* teljesen olyan alak, mint a régi *umusou*: későbbi magy. *vmsou*, *Solumus*: ma *Solymos*, *zecuseu*: később *Zelche* ma *Szekcső* stb.; ilyen második szótagbeli vocalis kiesésére a XI., XII. századból több példa van. 2. Hogy azonban ilyen *urszag (esetleg *orszag*) alak volt a magyarban, arra bizonyíték, hogy más példában is szókezdő magy. *ur*+consonansból a szerb-horvátban metathesisssel *ru*+consonans kezdet lett. Ez a példa a mai *Orsova* neve. A mai *Orsova*-nak ANONYMUSNÁL *ursoua*, *vrscia* (44. §., 11. §.) a neve; erről a helynévről mármost LIPSZKY Reppertoriuma (1808-ból) azt írja, hogy «illyrice *Rushava*». Az *Orsova*: szerb *Ruřava* névvel tehát kétségtelenné van téve, hogy csakis egy m. *ország*, *urszag* szóból lehetett a szerb-horv. *rusag*.

MELICH JÁNOS.

*) Azért írom *o* vagy *u*, mert a szlávtságban magy. *o*-nak *u* is megfelelőhet.